

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Кліменко А. В.

аспірантка кафедри педагогіки

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського»

вул. Старопортофранківська, 26, Одеса, Україна

orcid.org/0000-0001-5830-7679

aklymenko0904@gmail.com

Гібескул О. С.

старший викладач

Державний університет «Одеська політехніка»

просп. Шевченка, 1, Одеса, Україна

orcid.org/0000-0002-7384-0831

hybeskul.o.s@op.edu.ua

Ключові слова: *державне регулювання, система підготовки фахівців, принципи, завдання.*

Мета дослідження – обґрунтування змісту регуляторної політики системи кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту. Методи дослідження: метод аналізу й узагальнення науково-методичної літератури та документальних джерел, нормативних документів, аналіз інформаційних джерел інтернету, систематизація, порівняння. В умовах жорсткої економічної та соціальної кризи, низької ефективності державної політики в забезпеченні права громадян на належну якість життя постає гостра потреба в розробленні та використанні принципово нових, інноваційних підходів для реалізації потенціалу нації, збереження здоров'я та працездатності населення.

Оптимізація кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту є одним з актуальних векторів у процесі реалізації стратегічної мети – створення високоефективної та конкурентоспроможної системи підготовки, перепідготовки, розстановки та підвищення кваліфікації спортсменів, тренерів, менеджерів і функціонерів сфери. Авторами схарактеризовано зміст, завдання та принципи регуляторної політики кадрового забезпечення. Державою забезпечується щодо працівників сфери фізичної культури і спорту низка заходів, які сприяють ефективній роботі персоналу, до них відносять: належні умови праці, побуту, відпочинку, медичне обслуговування; підвищення кваліфікації раз на п'ять років; правовий, соціальний, професійний захист; компенсації в разі втрати роботи, у зв'язку зі змінами в організації виробництва та праці; призначення та виплату пенсії відповідно до законодавства; призначення пенсії за вислугу років тренерам; установлення надбавок за спортивні звання. Беручи до уваги сучасні тенденції в системі освіти України, а також культурно-національну унікальність і специфіку економічного розвитку, а саме: перехід до професійних стандартів, що ґрунтуються на високих результатах; системний опис кваліфікацій у термінах професійних компетенцій, саме ці науково-практичні питання є організаційним резервом у процесі оптимізації всієї системи кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту.

ANALYSIS OF THE REGULATORY POLICY OF PERSONNEL SUPPORT IN THE FIELD OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

Klymenko A. V.

*Postgraduate Student at the Department Pedagogics
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky
Staroportofrankivska str., 26, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0001-5830-7679
aklymenko0904@gmail.com*

Hybeskul O. S.

*Senior Lecturer
Odesa Polytechnic National University
Shevchenko Ave., 1, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7384-0831
hybeskul.o.s@op.edu.ua*

Key words: *state regulation, system of specialists training, principles, tasks.*

Purpose of the study is to substantiate the content of the regulatory policy of the personnel support system in the field of physical culture and sports. Research methods: method of analysis and generalization of scientific and methodological literature and documentary sources, normative documents, analysis of Internet information sources, systematization, comparison. In the context of a severe economic and social crisis, low efficiency of state policy in ensuring the right of citizens to an adequate quality of life, there is an urgent need to develop and use fundamentally new and innovative approaches to realize the potential of the nation, preserve the health and working capacity of the population.

Optimization of staffing in the sphere of physical culture and sports is one of the relevant vectors in the course of implementing the strategic goal – creating a highly effective and competitive system for training, retraining, placement and advanced training of athletes, coaches, managers and functionaries of the sphere. The authors characterize the content, objectives and principles of the regulatory policy of staffing. The state provides in relation to workers in the field of physical culture and sports a number of measures that contribute to the effective work of personnel, these include: proper working conditions, life, rest, medical care; advanced training every five years; legal, social, professional protection; compensation in case of job loss due to changes in the organization of production and labor; appointment and payment of pensions in accordance with the law; the appointment of a pension for the length of service for coaches; setting bonuses for sports titles. Taking into account the current trends in the education system of Ukraine, taking into account the cultural and national uniqueness and the specifics of economic development, namely: the transition to professional standards based on high results; as well as a systematic description of qualifications in terms of professional competencies, these scientific and practical issues are an organizational reserve in the process of optimizing the entire system of staffing in the field of physical culture and sports.

Постановка проблеми. Ключовий механізм зміни всієї парадигми соціально-економічного розвитку України полягає в подоланні суперечності між високим рівнем розвитку людського капіталу та неналежним рівнем розвитку еконо-

мічного та соціального капіталу. Одним із пріоритетних завдань внутрішньої політики в Україні на найближчі роки визначено збереження та розвиток національного людського капіталу держави як головного чинника економічного росту.

Відповідно до реалізації основних положень Закону України «Про фізичну культуру і спорт», Стратегії розвитку фізичної культури і спорту до 2028 р., а також загальної концепції розвитку українського суспільства, місія сфери фізичної культури та спорту передбачає створення умов для забезпечення гармонійного розвитку особистості, оптимальної рухової активності кожної людини як потенціал розвинутого в соціальному й економічному плані суспільства. Вирішення цього завдання має виконуватися на всіх етапах життєвого шляху громадян українського суспільства. Як засіб забезпечення цієї концепції виступають конкурентоспроможність і стабільність ефективної діяльності фізкультурно-спортивних організацій завдяки успішній роботі системи кадрового забезпечення всієї сфери фізичної культури та спорту.

До комплексу дій з оптимізації кадрового забезпечення сфери фізичної культури та спорту належать: визначення кількості та якості необхідного персоналу (розроблення механізму планування кадрових потреб); встановлення кваліфікаційних вимог до всіх професій сфери; удосконалення системи підготовки необхідних фахівців і забезпечення їхнього безперервного професійного розвитку в концепції «Освіта протягом життя»; проведення сертифікації готовності фахівців до успішного виконання функціональних обов'язків; розроблення адекватної моделі матеріального та морального заохочення працівників [6].

Це дає підставу розглядати питання регуляторної політики системи кадрового забезпечення сфери фізичної культури та спорту як самостійний предмет дослідження, що підтверджує актуальність обраної теми.

Мета статті – обґрунтування змісту регуляторної політики системи кадрового забезпечення сфери фізичної культури та спорту.

Виклад основного матеріалу. Різні аспекти проблеми, яку ми досліджуємо, висвітлені у працях вітчизняних науковців і практиків. Значна увага приділяється як питанням державного управління фізичною культурою та спортом системою кадрового забезпечення, так і характеристиці змісту окремих професій [1; 3; 4; 11].

У ст. 49 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» зазначено, що держава забезпечує підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів у сфері фізичної культури та спорту, що є елементами системи кадрового забезпечення сфери фізичної культури та спорту. Щодо розкриття сутності державної політики, то ця проблема обмежена лише повноваженнями Центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фізичної культури та спорту, який бере участь у ліцензуванні освітньої діяльності й акредитації освітніх про-

грам закладів вищої освіти, у яких здійснюється підготовка фахівців сфери фізичної культури та спорту, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України [9].

Узагальнене регулювання реалізації державою кадрової політики представлено у Стратегії державної кадрової політики на 2012–2020 рр. [7], а також у Законі України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [8].

Відповідно до положень цих нормативно-правових документів державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності – напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення ухвалення економічно недоцільних і неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання й усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та способом, що встановлені Конституцією та законами України.

Регуляторними органами кадрової політики у сфері фізичної культури та спорту виступають Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, центральний орган виконавчої влади, місцевий орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, а також посадова особа будь-якого із зазначених органів, якщо відповідно до законодавства ця особа має повноваження одноособово ухвалювати регуляторні акти. До регуляторних органів також належать територіальні органи центральних органів виконавчої влади, державні спеціалізовані установи й організації, некомерційні самоврядні організації, які здійснюють керівництво окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Реалізація державної регуляторної політики має базуватися на принципах доцільності, адекватності, ефективності, збалансованості, передбачуваності, прозорості та врахування громадської думки.

Актуальні проблеми державної кадрової політики такі:

- стримування розвитку та функціонування системи кадрового забезпечення в державі;
- відсутність ефективної системи моніторингу потреб суспільства та держави у фахівцях із відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем підготовки, недосконалість механізму формування державного замовлення на підготовку фахівців;

– відсутність збалансованої системи управління професійною орієнтацією молоді, об'єктивних принципів її відбору та навчання, повільні темпи впровадження сучасних технологій професійного розвитку;

– недостатнє застосування наукових підходів, результатів наукових досліджень у формуванні та реалізації державної кадрової політики.

Реалізація державної кадрової політики у сфері фізичної культури та спорту має бути спрямована на досягнення соціального, економічного, інституційного й організаційного аспектів.

Цільові орієнтири зосереджені на розробленні механізмів залучення до роботи у сферах державного управління висококваліфікованих фахівців, успішних підприємців, працівників фінансово-економічної сфери, здібних випускників вищих навчальних закладів; відновленні технології добору кадрів для обіймання управлінських посад із числа працівників, що мають досвід роботи на посадах нижчого рівня у відповідній сфері діяльності; формуванні дієвого кадрового резерву на зайняття керівних посад у сферах державного управління; посиленні вимог до моральних якостей осіб, які залучаються до управлінської діяльності, з метою уникнення можливих проявів корупції, запобігання виникненню конфлікту інтересів, удосконалення процедури дисциплінарного провадження; упровадженні сучасних технологій управління персоналом для успішного вирішення виробничих і управлінських завдань у державному секторі економіки; оптимізації профорієнтаційної роботи серед молоді; державній підтримці цільових науково-практичних досліджень у сфері розвитку людського потенціалу; підготовці та професійному розвитку вищих керівних кадрів державної служби, здатних забезпечити ефективність державної політики у сфері державного управління та лідерство у проведенні адміністративної й економічної реформ.

Відповідно до зазначених основних цілей, реалізація державної кадрової політики у сфері фізичної культури та спорту передбачає виконання першочергових завдань за такими напрямками, як:

- підготовка кадрів;
- підвищення кваліфікації та перепідготовка кадрів;
- державне регулювання професійної діяльності;
- забезпечення зайнятості населення;
- модернізація кадрових служб.

Кадрова політика на рівні фізкультурно-спортивних організацій має розроблятися з урахуванням внутрішніх ресурсів, традицій організації та чинників зовнішнього середовища. Кадрова політика є частиною політики організації та має цілком відповідати концепції її розвитку.

Підготовка фізкультурних кадрів і їх розстановка здійснюються відповідно до змісту професійної діяльності. Класифікатор професій і довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників сфери фізичної культури та спорту містять кваліфікаційні характеристики, що застосовуються як нормативні документи, можуть служити основою для розроблення посадових інструкцій, які містять конкретний перелік посадових обов'язків працівників з урахуванням особливостей організації праці й управління, їхніх прав, відповідальності та компетентності. Вони затверджуються керівниками суб'єктів сфери фізичної культури та спорту, виходячи із завдань, функцій і повноважень, установлених відповідними нормативно-правовими актами, та штатного розпису, затвердженого в установленому порядку [5; 10].

У контексті реалізації регуляторної політики кадрового забезпечення сфери фізичної культури та спорту на особливу увагу заслуговує сучасна концепція кадрового забезпечення зазначеної сфери, що потребує негайного виконання. Відповідно до розробленої М.В. Дутчаком сучасної концепції кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні передбачаються: 1) запровадження нової методики збору й аналізу статистичної інформації стосовно задіяних фахівців у сфері фізичної культури та спорту; 2) установлення соціальних нормативів рівня забезпеченості кадрами, які провадять фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність, на кожні 10 тисяч громадян; 3) здійснення комплексних заходів зі створення нових робочих місць у сфері фізичної культури та спорту; 4) підвищення престижності професій у сфері фізичної культури та спорту на ринку праці вдосконаленням нормування й оплати праці, підвищенням соціальних гарантій і закріпленням інших переваг серед відповідної категорії працівників; 5) розроблення та затвердження галузевої рамки кваліфікацій і відповідних професійних стандартів; 6) формування та реалізація нової стратегії розвитку фахової освіти у сфері фізичної культури і спорту [2].

Висновки

1. Сучасні тенденції розвитку сфери фізичної культури та спорту висувають високі вимоги до особистості фахівця. Його професійна діяльність вимагає фундаментальної підготовки, наявності спеціальних вмінь і навичок роботи з різними верствами населення.

2. Державою забезпечується стосовно працівників сфери фізичної культури та спорту низка заходів, які сприяють ефективній роботі персоналу, до них відносять: належні умови праці, побуту, відпочинку, медичне обслуговування; підвищення кваліфікації раз на п'ять років;

правовий, соціальний, професійний захист; компенсації в разі втрати роботи, у зв'язку зі змінами в організації виробництва та праці; призначення та виплату пенсії відповідно до законодавства; призначення пенсії за вислугу років тренерам; установлення надбавок за спортивні звання.

Організаційне забезпечення реалізації регуляторної політики кадрового забезпечення сфери фізичної культури та спорту щодо впровадження конкретних дій здійснюється шляхом розроблення й ухвалення в установленому порядку відповідних законодавчих та інших нормативно-правових актів, планів (загальнодержавних і регіональних).

Сталий розвиток сфери фізичної культури та спорту вимагає вдосконалення регуляторної політики кадрового забезпечення цієї галузі на державному, регіональному та місцевому рівнях, посилення координації роботи закладів вищої освіти та фізкультурно-спортивних організацій

різного профілю та різних форм власності, формування регіональних програм розвитку сфери, підвищення ефективності підприємницької діяльності фізкультурно-спортивних організацій, установлення прозорих постійних взаємин між суб'єктами системи, з обов'язками дотримання правил і стандартів міжнародних інституцій.

В умовах глобалізації та євроінтеграції актуалізується потреба в системному вивченні вдалого зарубіжного досвіду регулювання системи кадрового забезпечення галузі фізичної культури та спорту, особливо європейського досвіду, який може наблизити Україну до європейських стандартів у гуманітарній сфері.

Перспективи подальших розробок у цьому напрямі – здійснити аналіз історико-педагогічних передумов становлення та розвитку підготовки фахівців сфери фізичної культури та спорту в закладах вищої освіти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажиппо О., Путятіна Г. Сучасні тенденції та перспективи розвитку підготовки магістрів фізичної культури і спорту. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт*. Луцьк, 2020. Випуск. 34. С. 14–18.
2. Дутчак М. Сучасна концепція кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020. Вип. 2. С. 124–129.
3. Дутчак М. Актуальність та передумови розроблення галузевої рамки кваліфікацій у системі спорту в Україні. *Вісник Прикарпатського університету. Серія «Фізична культура»*. 2020. Вип. 35. С. 24–31.
4. Моїсєєва С. Проблеми державної кадрової політики України у сфері фізичної культури та спорту. *Державне управління та місцеве самоврядування*. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 4 (15). С. 243–251.
5. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010. № va327609–10 від 25 жовтня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> (дата звернення: 25.09.2022).
6. Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 р. : постанова Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. № 1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020> (дата звернення: 10.10.2022).
7. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 рр. : Указ Президента України від 1 лютого 2012 р. № 45/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/2012#Text> (дата звернення: 01.10.2022).
8. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України № 1160–IV від 19 лютого 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text> (дата звернення: 05.10.2022).
9. Про фізичну культуру і спорт : Закон України № 3808–XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення: 12.09.2022).
10. Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників сфери фізичної культури та спорт. Вип. 85 «Спортивна діяльність» : наказ Міністерства молоді та спорту України від 28 жовтня 2016 р. № 4080. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4080728-16#Text> (дата звернення: 14.09.2022).
11. Чеховська Л. Теоретико-методичні основи організаційного та кадрового забезпечення системи оздоровчого фітнесу в Україні : дис. ... докт. наук з фіз. вих. : 24.00.02. Львів, 2020. 561 с.

REFERENCES

1. Azhyppo O., Putiatina Gh. (2020). Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku pidhotovky mahistriv fizychnoi kultury i sportu [Modern trends and prospects for the development of master's training in physical culture and sports]. *Molodizhnyi naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Fizychno vykhovannia i sport*. Lutsk. 34. Pp. 14–18. (in Ukrainian).
2. Dutchak M. (2020). Aktualnist ta peredumovy rozroblennia haluzevoi ramky kvalifikatsii u systemi sportu v Ukraini [Relevance and prerequisites for the development of the sectoral framework of qualifications in the sports system in Ukraine]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Seriiia "Fizychna kultura"*. 35, pp. 24–31. (in Ukrainian).
3. Dutchak M. (2020). Suchasna kontseptsiiia kadrovoho zabezpechennia sfery fizychnoi kultury i sportu v Ukraini [The modern concept of personnel support in the field of physical culture and sports in Ukraine]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*. 2. Pp. 124–129. (in Ukrainian).
4. Moiseieva S.A. (2012). Problemy derzhavnoi kadrovoy polityky Ukrainy u sferi fizychnoi kultury ta sportu [Problems of the state personnel policy of Ukraine in the field of physical culture and sports]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*. Dnipropetrovsk. 4 (15). Pp. 243–251. (in Ukrainian).
5. Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy [National classifier of Ukraine]; Klasyfikator profesii DK 003:2010. № va327609-10, vid 25.10.2021 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text> (accessed: 25.09.2022) (in Ukrainian).
6. Pro zatverdzhennia Stratehii rozvytku fizychnoi kultury i sportu na period do 2028 roku [On the approval of the Strategy for the development of physical culture and sports for the period until 2028] : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 04.10.2020 r. № 1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020> (application date: 10.10.2022) (in Ukrainian).
7. Pro Stratehiiu derzhavnoi kadrovoy polityky na 2012–2020 roky [About the State Personnel Policy Strategy for 2012–2020] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 01.02.2012 r. № 45/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/2012#Text> (accessed: 01.10.2022) (in Ukrainian).
8. Pro zasady derzhavnoi rehuliatornoj polityky u sferi hospodarskoi diialnosti [About the basics of state regulatory policy in the field of economic activity] : Zakon Ukrainy № 1160–IV vid 19.02.2022 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text> (accessed: 05.10.2022) (in Ukrainian).
9. Pro fizychnoi kulturu i sport : Zakon Ukrainy № 3808–XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (accessed: 12.09.2022) (in Ukrainian).
10. Pro zatverdzhennia Dovidnyka kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv sfery fizychnoi kultury ta sport. Vypusk 85 "Sportyvna diialnist" [About the approval of the Guide to the qualification characteristics of the professions of workers in the field of physical culture and sports. Issue 85 "Sports activities"] : Nakaz Ministerstva molodi ta sportu Ukrainy vid 28.10.2016 r. № 4080. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4080728-16#Text> (accessed: 14.09.2022) (in Ukrainian).
11. Chekhovska L.Ya. (2020). Teoretyko-metodychni osnovy orhanizatsiinoho ta kadrovoho zabezpechennia systemy ozdorovchoho fitnesu v Ukraini [Theoretical and methodological foundations of organizational and personnel support of the health fitness system in Ukraine] (PhD Thesis). Lviv, 561 p. (in Ukrainian).